

BIBLIOTEKA
Instytutu
Bałtyckiego
w Sopocie

Wydział Skandynawski

50113 II

Fol 140¹ =

SL - B3

AVHANDLINGER

UTGITT AV

DET NORSKE VIDENSKAPS-AKADEMI

I OSLO

1931

II. HISTORISK-FILOSOFISK KLASSE

OSLO

I KOMMISSJON HOS JACOB DYBWAD

A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI A/S

1932

Ab
472

Ab 472

Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo.

Historisk-filosofisk klasse.

1926.

- No. 1. Johan Schreiner. Tradisjon og saga om Olav den Hellige. Kr. 8,50.
» 2. Ernst W. Selmer. Über den Gebrauch des bestimmten Artikels im Nordfriesischen. Kr. 8,00.
» 3. Ragnar Frisch. Sur les semi-invariants et moments employés dans l'étude des distributions statistiques. Kr. 6,00.
» 4. Rolf Mowinckel. Vor nationale billedkunst i middelalderen. Kr. 6,00.
» 5. Fredrik Grøn. Om kostholdet i Norge indtil aar 1500. Kr. 15,00.

1927.

- No. 1. Harald Jensen. Schiller zwischen Goethe und Kant. Kr. 6,00.
» 2. Ragnar Ullmann. La technique des discours dans Salluste, Tite Live et Tacite. La matière et la composition. Kr. 16,00.
» 3. Georg Morgenstierne. An Etymological Vocabulary of Pashto. Kr. 8,00.
» 4. Johan Schreiner. Saga og oldfunn. Studier til Norges eldste historie. Kr. 8,50.
» 5. Rolv Laache. Henrik Wergeland og prokurator Praëm. I. Kr. 10,00.
» 6. I. Reichborn-Kjennerud. Vår gamle trolldoms-medisin. I. Kr. 14,00.
» 7. Catharinus Elling. Vore religiøse folketoner. Kr. 4,00.
» 8. Georg Sverdrup. Fra gravskikker til dødstrø i nordisk steinalder. Kr. 3,50.
» 9. Asgaut Steinnes. Leidang og landskyld. Kr. 4,00.

1928.

- No. 1. Halvor Nordbø. Ættesogor frå Telemark. Kr. 18,00.
» 2. H. J. Barstad. Om Nordmænds Deltagelse i det danske Hjelpekorps i Irland 1689—1697. Kr. 4,00.
» 3. Ragnar Ullmann. Étude sur le style des discours de Tite Live. Kr. 8,50.
» 4. Nils Lid. Joleband og vegetasjonsguddom. Kr. 20,00.
» 5. Gustav Indrebø. Stadnamn fraa Oslofjorden. Kr. 12,80.

1929.

- No. 1. Rolv Laache. Henrik Wergeland og prokurator Praëm. II. Kr. 12,00.
» 2. Rolv Laache. Henrik Wergeland og prokurator Praëm. III. Kr. 12,00.
» 3. Chr. S. Stang. Die Sprache des litauischen Katechismus von Mažvydas. Kr. 22,00.
» 4. Oscar Albert Johnsen. Franske arkivstudier. Kr. 9,00.
» 5. Ingjald Nissen. Die methodische Einstellung. Kr. 9,00.

1930.

- No. 1. Reidar Th. Christiansen: The Vikings and the Viking Wars in Irish and Gaelic Tradition. Kr. 27,00.
» 2. Catharinus Elling: Sprogforholdet inden vore Folkemelodier. Kr. 1,60.
» 3. A. W. Brøgger: Den norske bosetningen på Shetland-Orknøene. Kr. 22,00.
» 4. N. Harboe: Les conditions subjectives de la culpabilité. Kr. 10,00.
» 5. Eiliv Skard: Målet i Historia Norwegiae. Kr. 5,00.
» 6. Arne Ording: Le bureau de Police du Comité de salut public. Kr. 12,00.
» 7. Stefán Einarsson: A Specimen of Southern Icelandic Speech. Kr. 3,00.
» 8. H. O. Christophersen: A bibliographical introduction to the study of John Locke. Kr. 9,00.
» 9. Anne Holtzmark: En tale mot biskopene. Kr. 6,50.
» 10. Ernst W. Selmer: Apokope und Zirkumflex. Kr. 10,00.

Fd 140¹ =

AVHANDLINGER

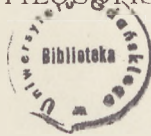
UTGITT AV

DET NORSKE VIDENSKAPS-AKADEMI

I OSLO

1931

II. HISTORISK-FILOSOFISK KLASSE

OSLO

I KOMMISJON HOS JACOB DYBWAD

A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI A/S

1932

Ab 472

F.1

1932.3267.

2112672

Dzielnica 50, -

AUSTRFARARVÍSUR

AV
FINNUR JÓNSSON

AVHANDLINGER UTGITT AV DET NORSKE VIDENSKAPS-AKADEMI I OSLO
II. HIST.-FILOS. KLASSE 1931. No. 1

UTGITT FOR FRIDTJOF NANSENS FOND

OSLO
I KOMMISSJON HOS JACOB DYBWAD
1932.

ALSTRÆRARVÍSIR

FRÓÐLEIÐSFRÉTTIR

Fremlagt i den hist.-filos.-klasses mote den 6. mars 1931.

FRÓÐLEIÐSFRÉTTIR

A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI A/S

De vers, som Sigvatr skjald siges at have digtet på en „østerfærd“, har spillet en ikke ringe rolle i undersøgelserne angående ufreden mellem Olaf d. hellige og Olaf d. svenske. Det er tilvisse mærkelige vers, ikke mindst som rejseskildring i al almindelighed. De er bårne af en humoristisk-overlegen tone og viser, hvor let digteren tog sig de strabadser, der mødte ham på hans vej. Men de har unægtelig også berøring med de historiske begivenheder, der knytter sig til ufreden mellem de 2 Olafer. Uagtet denne afhandling ikke skal være en historisk afhandling i egenlig forstand, er det nødvendigt, i korte træk at omtale de forudgående begivenheder¹.

Efter Svolderslaget blev Norge delt mellem sejrherrene, således at Olaf d. svenske fik 4 fylker i Trondhjem (rimeligvis de nordøstligste), Sønd- og Nordmør og Romsdalen, samt Ranrike fra Svinesund til Gøtaelven; han gav alt dette, siger Snorre, Sven jarl til at styre. Der er ingen grund til at betvivle dette. Det synes at forudsætte, at Vestergøtland da var under Sveakongen. Da nu Olaf d. hellige underkastede sig hele Norge og havde overvundet Sven jarl (og fordrevet Hakon jarl), er det ikke mærkeligt, at Olaf d. svenske kaldte dette for at Olaf d. hellige „havde sat sig i hans rige“, og at denne vilde tilegne sig det rige, som han med kampens ret havde erhvervet. Derved forklares tilfulde, at han straks efter Nesjaslaget sendte sine mænd (24 i alt) under anførsel af to brødre til Trondhjem for at kræve skat og skyld. Det endte med, at Olaf lod den ene broder

¹ Der kan først og fremmest henvises til O. A. Johnsens Friðgerðarsaga i No. Hist. Tidsskr. V. r. III bd.

og hans skare hænge; den anden broder rejste tilbage og meddelte Olaf d. svenske, hvorledes det var gået. Han blev selvfølgelig meget opbragt (Snorre). Hertil sigtes der vist i Leg. s. kap. 41 beg.

Olaf d. hellige krævede landet lige til Gøtaelven for sig.

Der havde været handelsforbindelser mellem Norges sydøstlige del og Vest-Gøtland. På grund af ufreden kom der afbræk heri. „Han (Olaf d. hellige) forbød al udførsel fra Viken til Gøtland, både af sild og salt, hvad gøterne meget dårlig kunde undvære“. Efter kilderne var Ragnvald Ulfsson dengang jarl i Vest-Gøtland og residerede i Skara. Han var gift med Ingibjörg, Olaf Tryggvasons søster, og havde således grund til at være venlig stemt mod Nordmændene. På den anden side var han en brodersøn af Sigrid stor-råde; han og Olaf d. svenske var således fættene. Dette slægtskabsforhold er der ingen grund til at betvivle. Ragnvald havde 2 sønner, Ulf og Eilif; „Ulfs fader“ kaldes han i et vers af Sigvatr; dette kan bestyrke, at han selv var „Ulfs søn“.

For at forbedre forholdene, d. v. s. handelsforholdene mellem Norge og Gøtland, blev der truffet en aftale mellem Olaf og jarlen, der mødtes ved Gøtaelven, en aftale om fredelige forhold foreløbig til næste sommer. Dette ser meget rimelig og naturligt ud. Herefter kommer hos Snorre den egenlige *fridgerðarsaga*.

Bønderne i Viken — og vel folk på begge sider af grænsen — ønskede en fuldstændig fredsslutning mellem bægge konger. Der kan ikke være tale om her at komme ind på sagen i detaljer. Kun hvad der er af betydning for det egenlige æmne (se titlen over denne afhandling) skal berøres. Snorre fortæller, at man anmodede Bjørn staller at gøre kong Olaf forestillinger om sagen, hvad han også gjorde. Men nu skete det „i den samme sommer“, at Hjalte Skeggjason, han som havde spillet så stor en rolle ved kristendommens indførelse på Island år 1000, kom „efter kong Olafs budskab“ til Norge. Dette er uden tvivl at forstå således, at kong Olaf har ønsket at tale med ham om kristendommens overholdelse på Island, for dér at virke for denne på rette måde. Mulig har der også været en politisk bagtanke m. h. t. Island, den samme som senere kom tydelig frem, Olafs ønske om at underkaste sig Island. Da han vidste, hvor ivrig Hjalte havde været som redskab i Olaf Tryggvasons hånd, har han ment, at han kunde benytte Hjalte på lignende

måde nu. Det er selvfølgelig fuldkommen (og naiv) misforståelse, når Leg. s. siger, at kong Olaf har ladet Hjalte hænte *forat* forhandle med Svenskekongen¹. Det er ligeledes fuldkommen galt og meningsløst, når samme saga lader Hjalte træffe Bjørn staller på Vestlandet og med ham tage til Sverrig *uden* i forvejen at have truffet kong Olaf! Leg. s. lader nu ham og Bjørn sejle til Konghelle og derfra rejse til hest til Olaf svenske. Leg. s. kender intet til at Sigvatr var med på den rejse. Så kommer Hjaltes færd hos Upsalakongen, hos hans datter Ingigerd (frieri). Aftalt møde mellem kongerne. Hjalte tilbage til kong Olaf og derefter hjem til Island. Så fredsbruddet (jagten), Olafs giftermål med Astrid. Dermed er sagen sluttet i Leg. s.

Vi vender tilbage til Snorre. Kong Olaf lader Bjørn vide, at han må være den nærmeste til at forhandle med Svenskekongen, både fordi han var hans staller og fordi han var optrådt som talsmand i og for sagen. Men dette voldte Bjørn bekymrede tanker. Hjalte, der var hans bæk- og sidefælle, mærkede hans bekymring og fik sagen af ham at vide; han tilbyder at rejse med ham, hvad Bjørn modtog med glæde. Dette er ganske anderledes naturligt og rimeligvis historisk. Snorre lader Bjørn og Hjalte (med 10 andre) rejse, og tage direkte til Ragnvald jarl. Der bliver det aftalt, at Hjalte alene skulde fortsætte rejsen, men Bjørn blive tilbage. Hjalte søger at påvirke Olaf d. svenske, men uden resultat. Så søgte han Ingigerds bistand og tog den dristige beslutning at få et giftermål istand mellem hende og kong Olaf. Da Hjalte imidlertid så at han ikke kom nogen vegne, sendte han bud til Ragnvald og Bjørn om de dårlige udsigter m. h. t. freden. Bjørn vilde straks afsted; Ragnvald tog med ham til Upsala. Herefter fortæller Snorre vidtløftig om handlingerne med Olaf d. svenske — Upsalatinget, Torgny lagmand; Olaf tvinges til at gøre fred; samtalen med Ingigerd (jagten), fredsbruddet. Alt det hører ikke hid. Men én ting må bemærkes, nemlig at Sigvatr aldeles ingen rolle spiller under alt dette. Han nævnes ikke med ét ord, hverken i forbindelse med Ragnvald eller Hjalte eller med noget som helst overhovedet. Havde han været med, er

¹ Det var ikke så underligt, at Hjalte syntes, at dette var „mærkeligt“, som Leg. s. selv siger.

dette mere end besynderligt, især når man ved, hvilken dygtig og taktfuld personlighed han var¹.

Fagrskinna fortæller det hele ganske kort og summarisk, men i hovedtrækkene på samme måde (Hjalte nævnes dog ikke). Her anviser Olaf d. svenske selv sin datter Astrid som passende hustru for Olaf d. hellige (jfr. herom nedenfor). Så tilføjes, at „på denne færd havde Sigvatr skjald været og han digtede en flokk derom, som han kaldte Østerfærdsversene, og der fortælles meget om den færd i dette digt“. Så kommer det endelige forlig i stand, Olaf ægter Astrid. Ingegerd formæles med Jarisleiv i Garderige. „Da var Ragnvald jarl Ulfssøn, Ingegerds frænde, i Garderige [det siges ikke, hvorfor]; han var den største ven af kong Olaf [ɔ: d. hellige], som Sigvatr sagde, da han var vendt tilbage fra den sendefærd, som kong Olaf havde sendt ham østerpå til Garderige“, hvorefter anføres verset *Fast skalt rikr* osv. (verset er i øvrigt her sammensat af to forskellige halvdele). Denne fremstilling må bero på misforståelse eller et unøjagtigt ud-drag af en længere fremstilling. Sigvatr var aldrig i Garderige — og hvad skulde han dér?² Denne fortælling må helt lægges til side.

Vi vender atter tilbage til Snorre.

Ind i fortællingen om (Bjørn og) Hjalte, på et højst unaturligt sted, efter at Hjalte er kommen til den svenske hird, indskydes et kapitel, der begynder således: „Det var sket, før Bjørn rejste hjemmefra, at han havde bedt Sigvatr skjald at rejse med sig; han var da hos kong Olaf, men til rejsen var ikke mange villige. Der var godt venskab mellem Bjørn og Sigvatr. Han kvad“, og så følger et vers, hvori Bjørn tiltales, men som ellers er lidet oplysende. Digteren siger, at Bjørn ofte har lagt et godt ord ind for ham hos

¹ Dette har P. A. Munch også rigtig anført.

² J. Sahlgren har i Edd. et. Scald. villet hævde (hvad i øvrigt andre før ham har gjort; det anføres af ham selv), at Sighvat virkelig var sendt af Olaf til Ragnvald i Rusland (Garderige). Efter overleveringen kom han derhen sammen med Ingegerd, omtr. samtidig med at forliget kom i stand mellem Oloferne; dette skete ialfald ikke længe efter. Sahlgren har intet fremført, hvad der kunde være *grunden* til *denne* sendefærd. Det kan ikke ses, at Olaf, Norges konge, havde ved den tid nogen som helst politiske interesser at varetage derovre — af Sigvats vers er det klart, at om sådanne må der dog have været tale. Om enkeltheder i versene, der skulde have betydning for opfattelsen af Sigvats rejse til og ophold i Garderige, vil der senere blive tale.

kongen, og at han (Sigvatr) har stået sig godt med „alle kongens stallere“. Snorre har vel betragtet dette vers som et løfte om at ville rejse med. Men herom siges i virkeligheden ikke et ord. Så fortsættes umiddelbart — summarisk: „Men da de red op på Götland, kvad Sigvatr disse vers“ — 4 vers anføres og det siges, at de kom til „Ragnvalds by“ (ifg. Snorre Skara). Der fortsættes så med fortællingen om Hjalte. Man kunde fristes til at tro, at dette klodset indsatte kapitel berode på et senere indskud. Det burde have stået tidligere. Men det findes, som i Hkr. også i den særskilte Olafs-saga på samme måde. Kun i Flat. er ordningen anderledes og fornuftigere, og som den egentlig burde være, men dette beror åbenbart på en senere bearbejdelse. Der er ingen som helst grund til at antage, at Flat. her har bevaret en tekst, der var ældre end f. eks. den særskilte saga i Sth. 2.

Efter at Olaf d. svenske havde brudt sine ord og forliget med Olaf d. hellige siger Snorre, at man rådslog om, hvorvidt Götland skulde hærjes — man går altså ud fra, at det var en del af Sveariget — tiltrods for at Ragnvald jarl stadig stillede sig yderst velvillig overfor Norges konge. Olaf var den følgende vinter i Borg (Sarpsborg). Man skumlede imidlertid ret stærkt over Ragnvald og mente, at han nok ikke var så pålidelig en ven, som man troede. I anledning heraf er det så, at Sigvatr tilbyder at drage til jarlen for at få sandheden at vide. Det fandt kong Olaf meget godt, og nu rejste Sigvatr sammen med to andre „fra Borg og øst over Marker og så til Götland“. Før de skiltes fremsagde Sigvatr 2 vers, hvori han tager afsked, siger farvel. Derpå kommer rejseskildringen med 10 vers, foruden 7 vers, fremsagte efter tilbagekomsten til Borg. Under sit ophold hos jarlen erfarer han kong Jarisleivs frieri til Ingigerd; Sigvatr begynder at tænke på en forbindelse mellem Olaf d. hellige og Olafs anden datter, Astrid — hvad der jo senere blev til virkelighed. Sigvatr forsikrer kongen om Ragnvalds troskab og hengivenhed. Det kommer egentlig ikke sagen ved, at Ragnvald kort efter forlod Götland for at rejse med Ingigerd til Garderige, hvor han forblev til sin død.

I Kringla findes der efter det næstsidste vers (*Spakr lét Ulfr osv.*) en passus, som er en resumerende gentagelse: „I begyndelsen av vinteren drog Sigvatr skjald og de 3 sammen fra Borg og

øst over Marker og så til Götland og fik på denne rejse oftere en dårlig modtagelse; én aften kom han til 3 bønder og alle jog de ham ud. Da kvad Sigvatr skjald *Austrfararvisur* om sin rejse“. Denne passus er vigtigst ved, at den nævner navnet på Sigvats flokk, men det findes også i Fagrskinna (s. 157), se ovf. Det er således ikke nøjagtigt, når Sahlgren synes at gå ud fra at navnet kun findes i Fsk. Navnets form er sikker nok; det bør fremhæves, at det forudsætter *én* rejse (gen. singularis: *farar*)¹.

Hele Snorres fremstilling er fuldkommen logisk og vel ordnet, hvad enten den i alt er historisk eller ej, når bortses fra det første kapitel, der handler om rejsen (se ovf.) med de 4 vers. Man undgår ganske vist ikke helt indtrykket af, at der er tale om to rejser, den ene med Bjørn og Hjalte til Upsala, den anden til Ragnvald jarl (således har H. Toll også set sagen). Herimod har Sahlgren med rette udtalt sig. Det er en selvfølgelig sag, at versene må studeres for sig, og det må, såvidt muligt, gøres klart, hvad de indeholder til belysningen af Sigvats rejse. Dette er metodisk rigtigt, men ligeså metodisk urigtigt er det helt at se bort fra, hvad prosaen giver. Den må også tages i betragtning, naturligvis med al mulig kritik.

For det første bliver spørgsmålet: hvilke vers bør henføres til Sigvats rejsevers?

Verset (det 1. i kap. 71), hvori Sigvatr henvender sig til Bjørn (med navns nævnelse) siger ikke meget (jfr. ovf.). Verset er utvivlsomt en lausavisa; selvom der til nød kan presses ud deraf, hvad der ovf. er antydnet m. h. t. at rejse med Bjørn, giver det umiddelbart aldeles ikke noget indtryk af, at det står i forbindelse med nogen forestående rejse. Det lyder i oversættelse: „Før har jeg stået mig godt med alle den kampdjærve konges gode stallere, dem som færdes foran vor fyrstes knæ; du Bjørn udrettede ofte godt for mig hos kongen; kriger, du kan råde for godt, eftersom du forstår dig vel derpå“. Den sidste sætning (eftersom osv.) kunde også henføres til den første passus. Som man ser, er indholdet holdt meget almindeligt; verset kunde være fremsagt, for den sags skyld, ved en hvilken

¹ Varianterne — *fara* — i AM 70 og *ferþir sinar* i Sth. 18 er, der ingen grund til at tillægge nogen betydning. En omstilling af et vers i J-hds og Sth. 2 er uden reel betydning for begivenhedernes gang.

som helst leilighed. Med andre ord, verset giver ingen sikker positiv oplysning, og bør derfor lægges til side.

Der er 2 andre vers, hvorom der kan være tvivl; det er de to, der findes først i kap. 91, lige foran den anden (store) gruppe af vers. Jeg har tidligere betragtet dem som lausavisur, der ikke burde regnes med til Østerfærdsversene, men jeg har altid næret tvivl. I hvert fald er de fremsagte ved en afsked fra kong Olaf. Heldigvis, kan man måske sige, indeholder disse vers intet som helst af betydning for det hovedspørgsmål, som det her drejer sig om, så at det er ret ligegyldigt, om de regnes til Østerfærdsversene eller ej.

De 4 vers i kap. 71 skulde, ifg. Snorre, være digtede, da „de“ red „op på (ind i) Götland“. I det første siger digteren, at han ofte var glad under strabadserne, da stormen stod i Strindernes konges sejl ude på fjordene; skibet sejlede rask, hvor „vi lod skibene stryge afsted for vinden over søen (egl. sundet); kølen rystede Listes ring“ (søen). Dette vers taler således kun om en *tidligere* sejlads over fjord og sø (sunde). Den forståelse af disse udtryk, som Sahlgren (s. 193—94) har udtalt, er ikke berettiget. Det er muligt, at der hentydes til en sejlads forbi Liste (d. v. s. den sydligste kyst af Norge). Denne sørejse kan da kun være den, som skildres i kap. 60 ff. fra Trondhjem til Viken¹ (efter Nesjaslaget), hvor Sigvatr sikkert har været med (han deltog i Nesjaslaget). Versets udtryk passer udmærket hertil. Digteren mindes deri en tidligere (nylig) begivenhed (rejse), åbenbart for derved at betegne et modsætningsforhold til „nuet“, der direkte fremtræder i det følgende vers. I dette siger Sigvatr, at de om foråret („sommerens begyndelse“) havde befundet sig på „de tæltede skibe“ ved øen udenfor „det herlige land“ — medens han nu „i efteråret“ må ride (færdes til hest), idet skibene (der omskrives ved „Ekkils heste“) må betræde landjorden, d. v. s. er trukne på land. Så tilføjer han: „jeg foretager afvekslende id“. Denne sidste sætning betyder simpelt hen (den er bleven misforstået af nogle): „snart rider jeg på Ekkils heste — (d. v. s. sejler jeg), snart på almindelige heste“. Her antyder digteren sikkert samme sejlads (sørejse) som i foregående vers. Men vi får her den vigtige oplys-

¹ Derfra sejlede Olaf til Gøtaelven til møde med Ragnvald jarl, men vendte tilbage til Viken igen.

ning, at sørejsen foregik tidlig på sommeren, medens Sigvats rejse til hest foregår *om efteråret*, naturligvis i samme år. Men hvad det er for en rejse, betegner digteren ikke nærmere. Det næste vers siges at være digtet undervejs „gennem Götland“, det taler også om ridt en aftenstund, og de nærmer sig en „hal“ (vel målet for rejsen?); „hesten bærer digteren fjærnt fra Danerne; hesten snublede i moradset; dag og nat mødes nu“. Det er en organisk sammenhæng mellem dette og forangående vers. Her er et udtryk, som er noget påfaldende, dette „fjærnt fra Danerne“¹. Det er muligt, at Sigvatr har haft en særlig grund til at sige dette, men den kan vi ikke gætte os til². Nu ved vi, at Halland, lige syd for Götland, tilhørte det danske rige. Det er vel dette naboskab, der har lagt disse ord på digterens tunge. Det kan ikke siges at være uforståeligt eller unaturligt.

Det er åbenbart, at disse 3 vers hører nøje sammen.

Det 4. (og sidste) vers er tydeligt nok. Atter her er digteren til hest, og han udtaler sig skæmtsomt om de smukke kvinder (Sigvatr var altid kvindekær), der vil se ud, når de hører ham og hans ledsagere ride igennem „Ragnvalds by“, og digteren opfordrer sine mænd til at ride flot og rask. „Kvinderne ser (vil se) støvskyen“. Verset slutter sig nøje til de foregående. Men det er et spørgsmål, om ikke der ligger en nat imellem v. 3 og 4. Efter v. 3 skulde man ikke tro, at digteren kunde forudsætte — på grund af mørket — at kvinderne kunde se støvskyen, skønt dette naturligvis ikke var umuligt. Men her får vi den vigtige oplysning, at de er komne til eller ifærd med at nærme sig „Ragnvalds by“. Snorre har identificeret denne med Skara i Vest-Götland („købstaden i Skara“). Her mener jeg, at Snorre giver en rigtig oplysning. Om nogen anden by kunde der ikke godt være tale. Adam af Bremen nævner „civitas Scarane maxima“, hvor en „ecclesia sedesque episcopalis“ blev stiftet af kong Olaf d. svenske. Det er klart, at „Ragnvalds by“ er et mål. Om det er et endemål eller kun foreløbigt — derom kan man intet luste af verset.

¹ At ændre dette ord er der ingen grund til. Minder ikke dette udtryk om Adams „Gothia quæ Danis proxima est“? Men Skara er noget fjærnt derfra.

² Sahlgrens opfattelse (s. 187 ff.) er for mig ganske uantagelig.

Alle disse 4 vers hører utvivlsomt sammen og handler om de sidste dages rejse til hest, før Sigvatr kom til „Ragnvalds by“. Denne „by“ er, efter N. Beckmans opfattelse, Skara. Han godkender således Snorres opfattelse, der også uden tvivl er rigtig.

Den anden hovedgruppe af vers består af 10 vers — når de to ovenomtalte afskedsvers ikke regnes med.

Rækkefølgen af disse vers må vi tage som den foreligger og tro på Snorres opfattelse i det hele. Noget andet er simpelthen ugørligt, da man ellers helt er ude på gisningens hængedynd — medmindre det af *indre* grunde skulde vise sig, at den måtte være urigtig.

Sigvatr nævner i det 1. vers et Eið ved en elv, hvorover han med nød og næppe slipper i et elendigt fartøj. Desværre nævner han ikke elven. Her er der straks flere ting at omtale. For det første stednavnet *Eið*, i *singularis*. Fartøjet kaldes dernæst karve, hvilket Snorre har forstået som *eikjukarfi*, d. v. s. en færgebåd. Hvad enten Snorre selv har lavet dette udtryk eller ej, er hans opfattelse utvivlsomt rigtig. Når man har villet forstå ordet som betegnende et af de søgående skibe, der ellers omtales (jfr. Falks Seewesen), og har fablet om, at Sigvatr (og hans mænd) har slæbt dette skib med sig lange veje, modbevises dette simpelt hen ved Sigvats egen beskrivelse deraf. Det er utænkeligt, at Sigvatr skulde have ført et sådant skib, „et så lattervækkende fartøj“, „en sådan vandvædder“, „som er livsfarlig“, lange veje med sig. Der er selvfølgelig kun tale om en færgebåd, som han tilfældig træffer på, og når Sigvatr siger, at den er bleven ført (*dreginn*) til Eid, viser det kun, at båden, vel den eneste der fandtes¹, har været i nogen afstand fra det sted, hvor de satte over elven. Hertil kommer, at Sigvatr selv betegner fartøjet som „en *båd*“ — hvilket fjærner enhver tvivl. Båden har været en *eikja*, hvorom der kan henvises til Fritzner og Falk, Seew. 92—3. Stedet viser, at *karfi* også kunde bruges om sådanne små færgebåde. Jeg vil også gøre opmærksom på udtrykket: „jeg har aldrig set værre fartøj“, hvilket viser, at det er først her ved elven at Sigvatr ser *denne* færge.

Det 2. vers handler om fodturen fra *Eið* (plur.) el. *Eiðar* (*frá Eiðum*) gennem *Eiðaskógr*, 13 raster, hvoraf følgen var, at „kongens

¹ Jeg kender af egen erfaring fra nutidens Island sådanne elendige færgebåde.

mænd“ fik sår på fødderne. I det 3. vers kommer S. til en gård, der hedder Hof, hvor der netop fejredes en gudfest, „de hedenske mænd jog mig derfra“. At der her er tale om et egennavn (og ikke et fællesnavn, *hof* = tempel) behøver ingen beviser. En rejsende, der skal have nattekvarter, henvender sig selvfølgelig til selve gården (de bebyggede huse), og ikke til et tempel (som ved sin ydre form måtte vise, hvad det var for en bygning). Det var ikke så underligt, at S. blev vred på folkene og ønskede „at troldene måtte tage dem“. Så kommer S. — i v. 4 — til et andet sted, hvor der holdtes „alveblot“, med samme resultat. Det har altså været en almindelig festdag i egnen, der ikke måtte forstyrres. I v. 5 klager S. over, at han er bleven afvist af 3 mænd, der alle hed Ölver, og det samme sker på et fjærde sted (hvor bonden skulde være bedst, „da er den værste ond, hvis denne er den bedste“). Alt dette skete på en og samme aften (det 7. v.). Disse 3 vers (5—7) hører nøje sammen. I det sidste vers siges, at alt dette skete „øst for Eišaskógr“, hvor digteren siger, at han måtte savne „et kærligt bo“ (hjem) el. „Astas bo“. Her er der desværre to forskellige læsemåder: *asta* og *Asto*. Det første findes f. eks. i et så udmærket hds. som Sth. 2, hvilket kunde tale for læsemådens rigtighed. Hvis *Asto* er det rigtige, kan der vel næppe menes nogen anden end Olaf d. helliges moder. Udtrykket vilde da forudsætte, at S. engang tidligere havde gæstet hende — hvad der jo er mere end sandsynligt — og mindedes nu den gode behandling, han dér havde nydt (i modsætning til, hvad der nu var vederfaredes ham). Deraf har man ingenlunde ret til at slutte, at han har gæstet hende netop på denne rejse (tidligere). Sætningen vilde være et sidestykke til den første gruppe, hvor digteren mindes sin (tidligere) sørejse. I samme vers beklager S. også, at han ikke har truffet „den mægtige Sakses søn“. Hvem denne mand er, ved vi intet om.

Alle disse 7 vers danner en fortsat række. Indre kriterier og sammenhæng gør dette uomstødeligt. Indholdet af v. 3—7 er foregået øst for Eidaskog.

V. 8 er af almindeligt indhold — om rejsens besværligheder for „Sognekongens sendemænd“. „Det var Norges konge, der har villet, at vi rejste nordfra herhen“. Dette „nordfra“ viser naturligvis intet enkelt punkt som rejsens udgangspunkt.

I v. 9 mindes digteren harmfuldt atter sin besværlige fodrejse gennem Eidaskog; „jeg skulde ikke være blevet stødt tilbage af mændene [åbenbart dem, han før har omtalt], før jeg traf den gavmilde“. I l. 6 findes ordene *minn dróttin(n)*; hvis dette er akkusativ [hdss skrivemåde er her naturligvis uden afgørende kraft], må det høre sammen med „den gavmilde“ og betegne Ragnvald. Men selv om Sigvatr var dennes ven og havde besøgt ham, er det højst mærkeligt, for ikke at sige unaturligt, at han kalder Ragnvald „sin herre“, ti det var han jo ikke i nogen henseende, „*minn dróttin*“ kan ikke være en titulatur. Der må sikkert læses *dróttinn*, som vokativ, og „min konge“ bliver da kong Olaf. Heraf er da følgen atter den, at verset er digtet efterat S. var vendt tilbage til kongen og i hans hal. L. 2 „svenden (j: jeg) gør fyrstens (*þengils*) lov kraftig“ sigter da også til kongen. Derimod må *hilmis* i l. 7 betegne Ragnvald; dette ord bruges ellers i reglen som synonym til konge, men findes også brugt om jarler. Det er endda ikke umuligt, at S. har vidst, hvad det egenlig betød. Dette er da det eneste vers (hidtil), som i overleveringen ikke står i den rigtige rækkefølge, men må høre til den sidste gruppe av vers. Dette er vel det sandsynligste. Det behøver blot at flyttes til efter det sidste vers.

Det sidste vers i denne gruppe er digtet i Ragnvalds by — om digterens „islandske sorte øjne“; han antyder en ring, han har modtaget af Ragnvald, og hentyder til sin rejse til fods. Sigvatr kan ikke glemme turen gennem skoven.

Når man nu ser hen over disse 2 grupper af vers, forekommer det mig, efter det foran påviste, aldeles sikkert, at de hører alle sammen og bør læses i den rækkefølge, de i min udgave har fået, kun med den undtagelse, at v. 14 snarest må flyttes til efter v. 15, ialfald til den sidste gruppe eller slutningen af Austrfararvísur.

Førend vi går over til at behandle denne skal vi dvæle ved rejseruten og Ragnvald. Det første er det vanskeligste.

Rejsen foretages et efterår (v. 10). Og vi har en rejserute: (udgangspunkt?) — Eið—Eiðar—Eiðaskógr—Hof—[Skara]. Her er *Eiðaskógr* det vigtigste — og vanskeligste. Navnet er ellers velkendt fra sagalitteraturen, og betegner den store skovstrækning øst for Norges grænse (øst for Solør) og nordvest for Vänerne og Värmland. Igennem den gik i almindelighed vejen til Värmland og de

sydligere egne. Skoven er velkendt i islandsk overlevering. I Göngu-hrólfssaga rejser Hrólfr — fra Ringerike — gennem skoven. Her er der således en fuldstændig rigtig forestilling. Hof er utvivlsomt, som tidligere antaget, Stora Hov i Vest-Götland, og betegner således Sigvats rute som (vest og) syd for Vänern. „Digtets topografiske opgivelser stemmer godt med rejse gennem Vest-Götland“ (N. Beckman). Men når Beckman mener at måtte antage, at Sigvatr er rejst ad søvejen til Uddevalla og derfra er kommen til Skara, kan dette ikke godkendes, når Eidskoven opfattes som den omtalte Eiðaskógr. Derfor antager Beckman — som også G. Storm vistnok mente —, at med skoven menes en helt anden skov, nemlig Edsveden i Edsvära sogn. Det er dette, jeg finder meget betænkeligt. E. Noreen har (i Studier I, 1922) antaget, at rejseruten var Sarpsborg—Eið (i Askim sogn) — Eidar (= Edasocken) — Eiðaskógr (øster om Vänern til) — Skara. I forbigående bemærkes, at han antager, at versene handler om én rejse. Denne rute er dog næsten utænkelig. Hvorfor i alverden skulde S. gøre den lange og besværlige omvej til Skara? Der er en anden vanskelighed her. Hvad skulde have bevæget S. til at tage en så *nordlig* rute fra Sarpsborg? Det er ufatteligt. Jeg kan således hverken gå ind på Noreens rejse fra Sarpsborg til Eiðaskógr eller Beckmans Sarpsborg (ad søvejen til) Uddevalla. Jeg finder kun én udvej af dette uføre, nemlig den at antage, at Sigvats udgangspunkt aldeles ikke var — Sarpsborg; dette må være en fejltagelse eller fejl slutning, der har sin grund i, at Sigvatr på tilbagevejen fra Skara er kommen til Sarpsborg, hvor Olaf opholdt sig, da han kom tilbage; Sigvats tilbagerejse og hvad vej, han da har taget, omtales ingensteds med et eneste ord. Den er så vel gået glat nok ad en anden og lettere vej.

Snorre fortæller, at kong Olaf, efter Bjørn stalleres afrejse, foretog en rejse til Oplandene, hvor han tog veitsler; på denne rejse skal han have taget de oplandske konger tilfange og blindet Hrørek. Da besøgte han også sin moder Asta på Ringerike.

Bjørn staller siges da at være kommen tilbage og have meddelt ham resultatet af sin rejse. Hvor Bjørn traf kongen siges ikke. „Da det vårede“ drog Olaf ned til søen, lod sine skibe ruste og sejlede til Lindesnæs og til Hørdaland. På tilbagevejen kom han til Tønsberg. Her forefaldt så kong Hrøreks forræderi og drabet på to

af Olafs hirdmænd. *Sigvatr var da hos kong Olaf* (i maj foråret 1018 efter en tidsregning, som alle er enige om). Den følgende sommer sejlede Olaf til Konghelle for at modtage sin brud, men han væntede forgæves på hende og sejlede så tilbage, til Viken og, efter Snorre, til Sarpsborg. Derfra skulde så Sigvatr være sendt — men det må, som sagt, være galt.

Man kan sikkert forudsætte, at Sigvatr har været med kong Olaf på Oplandene og da også gæstet hans moder, Ásta. Hvis læsemåden *ásto bú* er den rigtige, bliver mindet om opholdet dér så meget naturligere (jfr. ovf.).

Ragnvalds person. Han siges i kilderne enstemmig at have været Ulfs søn, og han havde, som bemærket, to sønner, Ulf og Eilif. Disse er bleven identificerede med den Ulf og Eglaf, der i Angels. krøn. — under år 1025 — siges at have mødt Knud d. store ved Helgeåen. Efter det skulde de have været hovedanførere. Dette spiller nu ingen rolle i denne sammenhæng. I versene nævnes Ragnvald aldrig direkte som Ulfs søn, således som de er os overleverede. Men i v. 19 (den sidste gruppe) kaldes han „Ulfs frænde“ — dette kan både betyde „Ulfs søn“ og „Ulfs fader“; i bægge tilfælde er det betydningsfuldt (jfr. foran). Man skulde dog snarest tro, at Sigvatr havde opkaldt jarlen efter faderen (og ikke efter sønnen). Af ret afgørende betydning er betegnelsen (i v. 18) *nefi jarla*, 'jarlers ætling', hvilket omtr. er ensbetydende med at han selv er *jarl*. Af lignende betydning er *jofra þrýstir* (i v. 14). Jeg mener, at denne kenning netop sigter til, at han var virksom i den akt, hvori Olaf d. svenske måtte give efter. I kenningen kan ligge det samme som i Einarr skálaglamms udtryk om Hakon jarl: *vægðit jarl fyr jofri*. 'Jarlen gav ikke efter (veg ikke for) kongen'. Ragnvald kaldes 'den gavmilde' (v. 14. 17) og 'den mægtige' (17. 21), hvilket naturligvis er en sædvanlig betegnelse for en fyrste. Om *hilmir* (v. 14) er før talt. *Heiðmaðr* (v. 17) betegner det samme. Det er ganske vist lidt tvivlsomt, hvorledes ordet egentlig er at opfatte. Snarest betyder det en mand, der modtager løn (af en fyrste), står i (en fyrstes) tjeneste, men dette er netop en betegnelse for en jarl¹. Snorre bruger ordet om en konges hirdmænd. Det kunde vel også betyde 'en løn-giver' og da

¹ Sahlgrens udtalelser herom (s. 178) er lidet træffende.

også være betegnelse for en konge eller jarl. Det er således hævet over enhver tvivl, at versene svarer nøje til prosaens oplysninger om Ragnvalds herkomst og stand. Om udtrykket *spakr Ulfr* (v. 20) senere. Ragnvalds hjem kalder Sigvatr „Ragnvalds by“ (sikkert ikke en almindelig bondegård på landet; jfr. omtalen af kvinderne, der hører dem komme ridende „gennem byen“). Sikkert forudsættes her en virkelig „by“. Utvivlsomt betegner *i gǫrðum* (v. 17) — mærk plur.! — også „Ragnvalds by“. Fagrsk. har åbenbart misforstået dette udtryk som sigtende til Garderige. Også udtrykket i v. 21: „jeg ved, at du i ham har den bedste ven *á austrvega alt með grænu salti*“ er blevet misforstået, som om det sigtede til Garderige (verset skulde da være digtet, efterat Ragnvald var kommen til Garderige sammen med Ingigerd — men dette har som ovf. bemærket ingen rimelighed for sig). *Austrvegar* kan betyde og betyder her utvivlsomt 'landet i østen', d. v. s. Sverrig (i moderne betydning), jfr. *austr* i Tjodolfs Ynglt. og *austrkonungr* om 'en svensk konge'. *Alt með grænu salti* betyder 'overalt langs det grønne salt' d. v. s. overalt i Sverrig (i moderne betydning), eller 'i det land som omgives af det grønne salt'; mulig er 'salt' valgt af hensyn til navnet *Eystra-salt*, som jo kan siges at omgive Sverrig.

J. Sahlgren har hævdet en helt forskellig opfattelse, nemlig at *i gǫrðum* sigter til Garderige, 'det grønne salt' er Østersøen ved den baltiske kyst, og nærer tillid til Fagrskinnas korte beretning, som jeg mener beror på en fuldstændig misforståelse. Sahlgren lægger en hovedvægt på Sigvats udtryk *á austrvega* (han vil læse *-vegum*, hvilket aldeles ikke er nødvendigt; men det er i virkeligheden ligegyldigt, hvilken casus man vælger). Han anfører selv et sted, hvor *austrvegar* må betegne Sverrig (Svitjod). Han hævder også, at selve navnet *austrfararvísur* betegner rejser til landene østerom Østersøen. Der findes ganske vist ikke eksempel på, at netop en rejse til Vester-Götland (se s. 206) er blevet betegnet som *austrfǫr* (el. *austrferð*), men *austrfarar* (i plur.) findes brugt om rejser (tog) til det egenlige Sverrig, i Ragnarss. V, 3 (*eru austrfarar liðnar*); dette viser netop, hvor nær det lå for en Nordmand eller en Islænding at betegne rejser til Sverrig, og da selvfølgelig også til Götland, med dette ord. Der er ingen grund til at opfatte navnet som sigtende til Garderige, medmindre der var andre tvingende grunde dertil, men sådanne

savnes ganske. Det er aldeles umuligt at finde nogen historisk fornuftgrund for en sendefærd til Garderige, efterat Ingigerd (og Ragnvald) var kommet derover.

Det 3. og sidste hovedafsnit består af v. 16—21 (i Skjaldekvadsudg.). De anføres allesammen i denne rækkefølge i Hkr.

Det første handler om Olafs hal, som man har udstyret med hjelme og brynjer på væggene, „ingen ung konge kan rose sig af prægtigere udstyr, hallen er i alle henseender herlig“¹. Hvad er nu grunden til denne stærke lovprisning af hallen? Man havde overhovedet ikke ventet nogen sådan her, men en grund må der være. Jeg finder sandsynligst, at det er *første* gang, Sigvatr ser den. Medens han var borte, er den blevet indrettet på den måde, han siger. Hvis dette er rigtigt, er det med det samme en grund mere til at antage, at Sarpsborg ikke var Sigvats udgangspunkt. Herpå følger et vers (17), hvori han beder kongens hird at høre på de vers, han har digtet om sin besværlige rejsø. Men så tilføjer han: „jeg blev sendt østerpå i efteråret til Svitjod op fra skibene“ („svanelandets skier“). Her er det da klart udtalt, hvad rejsens udgangspunkt var, nemlig skibene. Men hvor var disse? Læser man Snorres fremstilling — og nogen anden gives der overhovedet ikke — og søger der oplysning, får man desværre ingen klar besked. Efter fremstillingen færdedes kong Olaf meget i Viken ved den tid, da forhandlingerne med Gøterne (Svearne) stod på eller var i færd med at udvikle sig. Kongen havde da en flåde. Endelig kom han til Sarpen, hvor han byggede en borg (Sarpsborg). Derfra drog han nordpå gennem Vingulmark til Oplandene (hvorom der fortælles vidtløftig, jfr. ovf.). Jeg mener, at her må man anstille en, iøvrigt meget nærliggende, formodning. Sine skibe (flåde) har han sendt ind igennem fjorden helt op til dens bund (Oslo). På et af skibene har Sigvatr været. Oppe i Oslo er det så, at Sigvatr har fået det hværv at rejse til Gotland. Hertil kan turen gennem Edskoven passe, selvom man kan synes det er underligt, at ikke en sydligere vej valgtes. Men forudsat, at Eiðaskógr er den velkendte storskov, er der ingen vej udenom den nævnte antagelse. I verset findes udtrykket „til Svitjod“. Også

¹ Når Sahlgren mener (s. 200), at hallen er Ragnvalds, må dette afvises; det er ingen ringe ros, Sigvatr udtaler.

det kan passe hertil, da turen gik igennem Marker og Dalsland. Disse herreder har Sigvatr kunnet regne til Svitjod. Anderledes kan dette udtryk næppe tolkes, hvis man ikke vil antage, at Sigvatr har været med Bjørn staller til Upsala. I udtrykket kunde man se et direkte bevis imod den mening, at Sigvatr egenlig skulde rejse til Garderige.

Dette vers må være et af de sidst digtede, men det er klart, at det må stilles som nr. 1 i flokken, efter at digteren havde samlet alle enkeltversene til et hele.

Alle de følgende vers handler om Ragnvald og forholdet mellem ham og kong Olaf. I v. 17 meddeler digteren, at han har haft samtaler med den mægtige Ragnvald i hans gårde (se herom ovf.) og ført kongens sag og at han aldrig har hørt „grejere taler“, d. v. s. mere klare og afgørende ord (naturligvis om det venskabelige forhold til den norske konge). I næste vers (18) siges Ragnvald at have ønsket en velvillig modtagelse af hans mænd, som kommer „hertil“¹, og lovet tilsvarende behandling af kongens mænd i Götland.

V. 19 er vanskeligere. Gengivelsen kan være omtrent følgende: „Mange (de fleste) mænd (jeg henfører nu *flest* til *folk*) havde, da jeg kom vestfra, taget beslutninger (eller tanker), således som Eriks æt havde før opmuntret til den svig“. Man har tvistet om, hvad der mentes med „Eriks æt“ (æt betyder naturligvis kun et medlem af slægten), om Erik er Erik jarl Håkonsson (C. Weibull) eller Erik sejsersæl (Beckman). I første tilfælde måtte „Eriks æt“ være Sven jarl, der jo flygtede til Olaf d. svenske efter Nesjaslaget. I sidste tilfælde er det Olaf d. svenske, der er ment, og det mener jeg afgjort er rigtigere. I virkeligheden betyder dette dog mindre, da der åbenbart er tale om ufredelige anslag mod Olaf d. hellige i Sverrig (Götland). Versets sidste halvdel synes at måtte gengives: „Kun derved kunde du beholde det land fremdeles, som du fratog Sven, at Ulfs frændes broderhjælp stod dig bi“. „Ulfs frænde“ er, som før omtalt, Ragnvald. Sigvatr mener, at hvis ikke Ragnvald havde stået så trofast på Olafs side, afværget konspirationen imod ham, havde han måske mistet Norge („det land som du fratog Sven“). Det er naturligvis ligegyldigt, om Sigvats ord muligvis indeholder en overdivelse, men således har hans opfattelse været.

¹ Dette ord viser, at verset er først digtet i Sarpsborg.

V. 20 er et af de vanskeligste vers. Det begynder med ordene *spakr lét Ulfr* (nom., at et enkelt hds. har *Ulfs* betyder vist intet), „Den kloge Ulf“ — dette 'den kloge' kunde dog mulig henføres til *Aleifr* i l. 2. Men Ulfr? Det siges nu, at denne „gik ind på forligstaler (= forlig) mellem eder bægge. Vi (= jeg) fik solide svar. I bilægger striden“. Den sidste halvdels tekst er ikke helt sikker hvad ordlyden angår, men meningen synes klar. „Ragnvald (han er her subjektet i sætningen) erklærede, at det for dig måtte være let, at lade være med at forfølge fredsbrudet“ (d. v. s. hævne det og fortsætte striden). Det er tydeligt, at det sidste er tilkendegivelse af Ragnvalds mening, medens der i første halvdel tales om Ulfs. Vi kender ingen anden Ulf, der kunde komme i betragtning, end Ragnvalds søn. Kan han være ment? Det skulde man ikke tro, ti han kan ved denne tid ikke have været ældre end o. 15—16 år — allerhøjest — og at kalde ham *spakr* er dog ret mærkeligt. Bedre vilde Ragnvalds *fader* passe. Men han spiller jo ellers ingen rolle, og vi ved intet om, hvorvidt han overhovedet endnu levede. Det er på grund heraf, at jeg har foretaget den stærke rettelse *Sunr lét Ulfs*. Det må indrømmes, at der kan være store betænkeligheder ved en sådan ændring af en så at sige enstemmig overleveret tekst (*Ulfs* kun i ét af 14 hdss.). I realiteten kan teksten dog næppe siges at have nogen afgørende betydning for indholdet. Men ét synes at måtte sluttes af (det lidt dunkle) indhold, nemlig, at der er tale om uro og strid mellem kong Olaf og Ragnvald jarl, og da på grund af den strid, der i prosaen omtales som bestående mellem indbyggerne af det sydøstlige Norge og Vest-Gøterne. Men heraf fremgår da nødvendigvis, at Sigvats sendefærd ikke er foretaget på grund af ufreden mellem de to konger, Olaferne, hvad jo heller ikke et eneste af de andre vers antyder. Efter dette vers findes i Hkr. et prosastykke om Sigvats bekendtskab med Astrid og hans omtale af hende hos kongen. Det hedder så, at kongen spurgte Sigvatr om, hvilket indtryk han havde fået af Ragnvald jarl „hvilken ven han er af os“, hvortil Sigvatr svarede, at han var en stor ven af Olaf — og nu følger det sidste vers, hvis indhold er, at Olaf skal holde fast ved Ragnvald, — „han er den bedste ven, du har i østen overalt langs det grønne salt“ (herom ovf.). Det nævnte prosastykke bekræfter netop det foran sagte, at det udelukkende er striden mel-

lem Vikværingerne og Vest-Gøterne, der har forårsaget Sigvats sendefærd. Men det er atter en bekræftelse af, at Sigvatr intet har haft med Bjørns og Hjaltes rejse til Upsala at gøre. Den kan dog have været omtrent samtidig dermed.

Når vi nu ser tilbage på alle disse vers (21, muligvis + 2, der må være de første, afskedsversene), forekommer det, at de alle udgør et hele. Der foreligger ikke den fjærneste anledning til at fordele dem i to grupper, handlende om to forskellige rejser. Sigvats deltagelse i Upsalafærden „kan man trygt se bort fra“ (O. A. Johnsen).

Forudsætningen for Sigvats rejse har været de vanskelige forhold, der herskede i de sydvestlige herreder og Vest-Götland; der var „uro og gæring“ på begge sider. Dette fremtræder klart i de prosaiske fremstillinger. Dette i forbindelse med det politiske fjendskab med svenskekongen, som ovf. er omtalt og som havde sin grund i Svolderslaget og dets følger, har bevirket, at Olaf d. hellige gærne vilde have fred med Vest-Gøterne. Derfor vil han også have fred med Ragnvald jarl, Vest-Gøternes høvding og fører. Hos ham har han væntet at finde støtte og venskab, ikke mindst fordi jarlen jo ved sit giftermål kunde væntes at sympatisere med Nordmændene. Hvad der her er sagt, har berøring med C. Weibulls syn på sagen (med hvem jeg ellers i mangt og meget er uenig¹; jeg sigter til hans bog: Sverige och dets nord. grannmakter). Der har åbenbart været skumlere, der mente og udtalte, at Ragnvald ikke helt var at stole på. For at få vished herom og for at stemme Ragnvald til gunst for Nordmændene (hvis det behøvedes), har Olaf sendt Sigvatr, hvis troskab han kunde stole på og hvis taktfuldhed han havde lært at kende. Sigvatr svigtede tilvisse ikke den ham viste tillid.

Sigvatr bliver sendt afsted *fra skibene* (ikke fra Sarpsborg, som Snorre siger), hvor han var og vist havde befundet sig i nogen tid. Det er sandsynligst, at de, som sagt, har ligget inderst i Oslofjorden. Det forklarer, at han måtte rejse (tilfods) gennem Edskoven, efter at have passeret en elv med fare for sit liv i en skrøbelig færgébåd (v. 2—3). Så kommer han til forskellige gårde i Vest-Götland. Vejen er gået i sydlig-sydøstlig retning vest for Vänern. Han bliver

¹ Således kan der ikke være tale om, at verset om drabet af kong Olaf den svenskes udsendinge har noget at gøre med Østerfærden og Sigvats vers om denne.

afvist flere steder og beklager, at han ikke har truffet en venligsindet og gæstfri gård som Astas f. eks. (hvis dette er den rigtige læse-måde) eller Saksens søn (om hvem der intet vides; v. 4—8). Nu får de heste at ride på og digteren mindes sit tidligere ophold på flåden i forsommeren som modsætning til hans „nuværende“ tid om efteråret. Før red han på Ekkils (søkongens) heste, nu færdes han på almindelige heste. Han nærmer sig Ragnvalds by — og vil åbenbart tage sig godt og flot ud navnlig i kvindernes øjne (det minder lidt om Sigurd jorsalfars sejlas ind til Miklagård og ridt gennem byen; selv om afstanden er stor, er ånden, tankegangen, den samme); (v. 9—12). V. 13 er en summarisk oversigt over turen og v. 15 er et lejlighedsvers, digtet i Skara (jeg går ud fra, at dette er navnet på Ragnvalds by). Hvis „min herre“ i v. 14 er kong Olaf, må verset i rækkefølge sættes efter v. 15. Nu kommer Sigvatr tilbage (om tilbage-rejsen findes ikke et ord; den har sikkert været adskillig mindre besværlig end rejsen til Skara). Han har antagelig truffet kong Olaf i Sarpsborg. Om sit indtryk af den nye hal med dens udstyr digter han et vers (v. 16). På vers (foruden en mundtlig beretning naturligvis) meddeler han kongen nu sit indtryk af Ragnvald og hans sindelag, at han er villig til forlig og et godt forhold, og at Ragnvald er hans ven, som han kan stole på. Dette har sikkert nok beroliget Olaf. Der er næppe nogen grund til at betvivle, at Sigvatr har haft en finger med i spillet når det gælder det kort efter istandbragte giftermål med Astrid, men så er vi også udenfor Østerfærds-historien i egenlig forstand. Ragnvalds senere skæbne vedkommer os heller ikke her.

1931.

- No. 1. N. Harboe: Les conditions subjectives de la culpabilité. Kr. 9,00.
» 2. E. Storsteen: Boligpolitikken i Norge. Kr. 6,50.
» 3. Nikolai Hoff: Ubestemte dommer. Kr. 9,60.
» 4. Ragnvald Iversen: Bokmål og talemål i Norge 1560—1630. II. Utsyn over formverket. Kr. 4,50.

P. O. Schjøtt. Apostelbrevene i det Nye Testamente. Oversettelse med ek-
kurser. Kr. 3,00.

Papyri Osloenses.

Fasc. I. Magical papyri, ed. by S. Eitrem. Kr. 20,00.

Fasc. II. Ed. by S. Eitrem and Leiv Amundsen. Kr. 30,00.

Amund B. Larsen. Sognemålene. Kr. 41,50.

P. O. Bødving: Santal Dictionary. Volume I, Part 1. A. Kr. 10,00.

— — — — — Volume I, Part 2. B, Bh. Kr. 10,00.

Eivind Vågslid: Norske logmannsbrev frå millomaldere. Kr. 20,00.

Jørgen Reitan: Vemdalsmålet med opplysninger om andre Herjedalske mål.
Kr. 6,00.

E. H. Lind: Norsk-Islandske doptnamn ock fingerade namn från medeltiden. Kr. 30,00.

Henning Larsen: An old Icelandic Medical Miscellany. Kr. 25,00

Register til Forhandlingler og Skrifter utgit av Videnskapselskapet i Kristiana
1858—1924. Kr. 2,00.

Avhandlingar Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo.

Historisk-filosofisk klasse.

1925.

- No. 1. Carl J. S. Marstrander. Klodvignavnet og den germanske dissimilationslov. Kr. 2,00.
 » 2. Alf Sommerfelt. Des noms de nombre irlandais au Pays de Galles. Kr. 0,80.
 » 3. Alf Sommerfelt. Studies in Cyfeiliog Welsh. A Contribution to Welsh Dialectology. Kr. 10,00.
 » 4. Alf Sommerfelt. Un cas de mélange de grammaires. Kr. 0,80.

1926.

- No. 1. Olai Skulerud. Utsyn over målet i Norderhov (Ringerike). Kr. 5,00.
 » 2. Carl J. S. Marstrander. Remarques sur les inscriptions des casques en bronze de Negau et de Watsch. Kr. 2,50.
 » 3. Carl J. S. Marstrander. Deux nouvelles inscriptions étrusques. Kr. 1,75.
 » 4. Carl J. S. Marstrander. Ertaug. Kr. 0,75.
 » 5. Asgaut Steinnes. Ymist um norsk vekt fyre år 900. Kr. 1,00.

1927.

- No. 1. Halvdan Koht. Det gamle norske Riksarkive og restane frå det. Kr. 1,50.
 » 2. Ernst W. Selmer. Ein neuer Reiseregistrierapparat für experimental-phonetische Zwecke. Kr. 1,00.
 » 3. Ernst W. Selmer. Den musikalske aksent i Stavangermålet. Kr. 4,00.
 » 4. Carl J. S. Marstrander. Randbemerkninger til det norsk-irske spørsmål. Kr. 0,70.
 » 5. H. Sinding-Larsen. Akershus. Har Haakon V.s borganlæg rummet en hal og en kirke, og hvor har disse rum i tilfælde ligget? Kr. 1,00.

1928.

- No. 1. Halvdan Koht: Henrik Ibsen i »Manden«. Kr. 1,00.
 » 2. Francis Bull: Fra »Hærmændene« over »Vidderne« til »Kjærlighedens Komædie«. Kr. 1,50.
 » 3. Johan Schreiner. Trøndelag og rikssamlingen. Kr. 4,00.
 » 4. Gustav Hölscher. Urgemeinde und Spätjudentum. Kr. 1,60.
 » 4b. Olaf Broch. Arkivstudier i Russland Mai—juni 1928. Kr. 4,80.
 » 5. Theodore C. Blegen. The "Amerika Letters". Kr. 1,50.

1929.

- No. 1. Sten Konow. Saka Versions of the Bhadrakalpikāsūtra. Kr. 2,00.
 » 2. Didrik Arup Seip. Den legendariske Olavssaga og Fagrskinna. Kr. 1,00.
 » 3. Magnus Olsen: Stedsnavn og gudeminner i Land. Kr. 5,00.
 » 4. Ernst W. Selmer: Die methodische Verwertung der Tonhöhenkurven. Kr. 2,50.
 » 5. Ingerid Dal: Ursprung und Verwendung der altnordischen »Expletivpartikel« of, um. Kr. 4,80.

1930.

- No. 1. Asgaut Steinnes: Gamal skatteskipnad i Noreg. Kr. 6,50.
 » 2. Jan Jørgen Alnæs: Om målet i AM 309 fol., hånd b. Kr. 1,75.
 » 3. Ernst W. Selmer: Reisekymographion mit Beruszvorrichtung. Kr. 2,00.

1931.

- No. 1. Finnur Jónsson: Austrfararvisur. Kr. 0,80.
 » 2. Eiliv Skard: Zwei religiös-politische Begriffe Euergetes-Concordia. Kr. 5,00.
 » 3. John Sebelien: Further Analyses of old Bronzes. Kr. 0,80.